

A
B
C
D
E

Staben
SOCIALTJÄNSTFÖRVALTNINGEN

TJÄNSTEUTLÅTANDE 2004-02-16
SOTN 2004-03-23 DNR 105-038/2004

Handläggare: Anette Eriksson
Telefon: 508 25 008

Till
Socialtjänstnämnden

Förslag till ändrade riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd till
feriearbetande ungdomar

---

2 bilagor

Förslag till beslut

Socialtjänstnämnden godkänner förslaget till ändringar i riktlinjerna enligt bilaga 2
för egen del och överlämnar det till kommunstyrelsen för beslut.

Dag Helin

Vera Josefsson

Sammanfattning

Ärendet har aktualiserats genom en skrivelse till socialtjänstnämnden från Margareta Olofsson (v) m.fl. För att alla barn i Stockholm skall behandlas lika föreslås i skrivelsen att förvaltningen får i uppdrag att revidera riktlinjerna för försörjningsstöd så att inkomster för feriearbetande ungdom under 18 år inte reducerar familjens försörjningsstöd.

Förvaltningens bedömning är att åldersgränsen inte bör sättas till ”under 18 år” vilket föreslås i skrivelsen, utan ”till och med det år den unge fyller 18 år”, dvs. till och med det sista sommarlovet för majoriteten av gymnasieungdomarna.

Ärendets beredning

Ärendet har handlagts inom staben för utredning och projekt. Synpunkter har inhämtats från juridiska avdelningen vid stadsledningskontoret. Ärendet föreläggs socialtjänstnämnden 2004-03-23.

Bakgrund

Ärendet har aktualiserats genom en skrivelse till socialtjänstnämnden från Margareta Olofsson (v) m.fl. För att alla barn i Stockholm skall behandlas lika föreslås i skrivelsen att förvaltningen får i uppdrag att revidera riktlinjerna för försörjningsstöd så att inkomster för feriearbetande ungdom under 18 år inte reducerar familjens försörjningsstöd.

Nuvarande riktlinjer för hur ungdomars inkomster av feriearbete ska beräknas vid bedömningen av rätten till försörjningsstöd har gällt sedan riktlinjerna för handläggning av ekonomiskt bistånd beslutades av Kommunfullmäktige 1999-06-14.

Under rubriken Arbetsinkomst för skolungdomar (s. 45) anges:

”Skolungdomar får ha feriearbete på sommaren i upp till fyra veckor utan att lönen påverkar familjens rätt till försörjningsstöd. Inkomst utöver fyra veckor ska avräknas mot den unges behov enligt norm.”

Nuvarande riktlinjer innebär i praktiken att om en skolungdom arbetar mer än fyra veckor under sommaren så påverkar det inte familjens försörjningsstöd den första månaden. Månaden därpå kan maximalt 2610 kr (norm 2004, 15-20 år) avseende den unge själv avräknas från hushållets försörjningsstöd.

Beslut om ändringar av stadens riktlinjer fattas av kommunstyrelsen.

Rättsliga aspekter

Reglerna för bedömning av rätten till ekonomiskt bistånd skiljer sig från reglerna för annan biståndsbedömning. Vid prövning av rätten till ekonomiskt bistånd ska alltid behovsbedömningen kompletteras med en ekonomisk prövning, dvs. om den enskilde själv har pengar som kan tillgodose behoven.

Föräldrar har enligt föräldrabalken försörjningsskyldighet för ungdomar som går i skolan till dess barnet fyller tjugoett år, men barn är aldrig underhållsskyldiga gentemot sina föräldrar eller eventuella syskon. Ett barns egen inkomst kan bara ligga till grund för den del av det ekonomiska biståndet som gäller barnet själv. Om huvudregeln för rätten till ekonomiskt bistånd tillämpas skall alltså ett barns inkomster avräknas mot det

försörjningsstöd som avser barnet. Avsteg från huvudregeln kan göras efter individuell bedömning.

Kommunallagen förskriver i 2 kap. 2 § att kommuner ska behandla sina medlemmar lika om det inte finns sakliga skäl för annat. Likställighetsprincipen som kommer till uttryck i bestämmelsen innebär att det inte är tillåtet att särbehandla vissa kommunmedlemmar eller grupper av kommunmedlemmar annat än på objektiv grund. Om en domstol efter överklagande av en medborgare finner att ett beslut strider mot likställighetsprincipen kommer beslutet att upphävas som stridande mot lag.

En generell bestämmelse att inte beakta inkomsten för vissa grupper skulle sannolikt kunna strida mot kommunallagen liksom socialtjänstlagen på samma sätt som framkommit i en gällande dom från länsrätten i Vänersborg 2001. I detta rättsfall hävdade kommunen att en generell höjning av barnnormen innebär att alla barn behandlas lika och kommunen ansåg därför inte att beslutet stred mot likställighetsprincipen. Länsrätten var inte av samma uppfattning utan upphävde kommunens beslut eftersom det stred mot likställighetsprincipen bland annat eftersom det saknas stöd i socialtjänstlagen för att gynna en hushållstyp, i detta fallet barnfamiljer, framför andra grupper av bidragstagare.

Socialtjänstförvaltningens synpunkter

Förvaltningens uppfattning är att skolungdomars feriearbete bör uppmuntras med tanke på framtida arbete och egen försörjning, och att det är viktigt att barnet får behålla något av inkomsten för egen del för att motivationen för att ta ett feriearbete inte ska minska. Det är förmodligen vanligt att även tonåringar i familjer med låga inkomster får behålla en del av sina inkomster från feriearbete för egen del och det är rimligt att det även bör gälla för tonåringar i familjer som är beroende av ekonomiskt bistånd. En tonåring vars föräldrar har försörjningsstöd ska också ha möjlighet att arbeta ihop en del egna pengar.

I Stockholms stad är det omkring 1 000 ungdomar i aktuell ålder, 15-17 år, som lever i familjer med försörjningsstöd. Hur många av dessa som har möjlighet att få ett sommarjobb är svårt att bedöma. Stadsdelförvaltningarna har sedan sommaren 1997 anordnat feriearbeten för gymnasieungdomar. Till dessa platser erbjuds alla stadens ungdomar att söka. Förra året var målsättningen i staden att tillhandahålla 1 500 platser. De kommunala feriearbetena överstiger inte fyra veckorsperioden och förvaltningens bedömning är att det sannolikt är relativt få ungdomar som kommer att beröras av den i skrivelsen föreslagna förändringen. Bedömningen är också att förslaget inte skulle innebära några betydande kostnader för staden.

Bakgrunden till fyra veckorsavgränsningen i nuvarande riktlinjer är inte heller i första hand en kostnadsfråga. Den sammanhänger främst med de kommunala feriearbetena som när de infördes 1997 var fyra veckor, men även med pedagogiska överväganden om vad som är rimligt. Efter införandet av kommunala feriearbeten uppmärksammades det att stadsdelnämnderna hanterade ferieinkomsterna olika, att barnen till föräldrar med

försörjningsstöd fick behålla olika mycket beroende på i vilken stadsdel de bodde. I enlighet med den politiska viljan angavs därför nuvarande regler, att undanta en del av ungdomars ferieinkomster, när riktlinjerna beslutades 1999.

Sedan dessa riktlinjer beslutades har dock domen från länsrätten i Vänersborg (dom 2001-04-24, mål nr 513-01) kommit vilket medfört att rättsläget när det gäller kommunens möjligheter att i riktlinjer undanta exempelvis ungdomar får anses vara något oklart.

Om huvudregeln för rätten till ekonomiskt bistånd tillämpas ska den sökandes inkomster alltid avräknas mot det bistånd som söks. Avsteg från denna huvudregeln kan göras efter en individuell bedömning, dvs. från fall till fall. Normalt är det alltså inte möjligt att undanta, eller ha specialregler för särskilda grupper av sökande med hänvisning till den kommunala likställigheten. När det gäller barns inkomster av sommararbete bedöms dock förarbetena till socialtjänstlagen (prop. 2000/01:80, s 95) möjligtvis ge ett sådant utrymme just för denna grupp:

"En annan fråga som då och då dyker upp, är hur man ska se på pengar som barn tjänar på sommararbete. Detta kan svårligen regleras i lag, utan att rucka på hela konstruktionen av socialbidraget. Men här måste, liksom vid alla andra situationer, göras en individuell bedömning. Som sagts i föregående stycke, är barn dock aldrig försörjningskyldiga visavi sina föräldrar. Utan vad det närmast handlar om är i vilken utsträckning ett barn som lever i en familj beroende av socialbidrag, liksom sina kamrater skall ha möjlighet att tjäna lite egna pengar. Den enskilda kommunen har själv möjlighet att besluta om vilken *policy* som skall tillämpas."

Sammanfattningsvis är alltså rättsläget något oklart när det gäller om förslaget i skrivelsen strider mot den kommunala likställighetsprincipen. Eftersom det är få fall som behandlats i domstol där likställighetsprincipen prövats rörande beslut enligt socialtjänstlagen bedömer förvaltningen trots detta, med hänvisning till ovanstående och med beaktande av barnperspektivet i enlighet med socialtjänstlagen 1 kap. 2 § att riktlinjerna kan ändras enligt förslaget i skrivelsen. I sammanhanget är det viktigt att notera att riktlinjernas ställning är att vara vägledande för bedömningen och att en individuell bedömning dessutom alltid ska göras.

För att inte barn födda på våren skall behandlas annorlunda än barn födda på hösten bedömer förvaltningen dock att åldersgränsen inte bör sättas till "under 18 år" vilket föreslås i skrivelsen, utan "till och med det år den unge fyller 18 år", dvs. till och med det sista sommarlovet för majoriteten av gymnasieungdomarna.

Bilagor:

1. Skrivelse till socialtjänstnämnden om riktlinjerna för försörjningsstöd, Margareta Olofsson (v) m.fl., 2004-02-02.
2. Föreslagen ny lydelse i riktlinjerna för handläggning av ekonomiskt bistånd, s 45.

ABCDE

SID 6 (6)